ОТЗЫВ

зарубежного консультанта кандидата педагогических наук, доцента Е.А. Башаркиной, на диссертационную работу Нургалиевой Муршиды Елубаевны «Педагогические условия организации самостоятельной работы в процессе повышения интеллектуального потенциала студентов», представленную на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности 6D010300 – «Педагогика и психология»

Исследование М.Е. Нургалиевой посвящено актуальной проблеме – процессу организации самостоятельной работы студентов высшей школы. В настоящее время в Казахстане идет становление новой национальной системы образования, ориентированной на вхождение в мировое образовательное пространство. Это связано со значительными изменениями в учебно-воспитательном процессе. В соответствии с изменением образовательной парадигмы обновляется содержание образования, появляются новые научно-педагогические взгляды, новые субъектные отношения. Следуя требованиям общества к будущему поколению, преподавателям необходимо овладеть научно-педагогическими основами инновационной деятельности.

В целях реализации основных приоритетных направлений и задач, обозначенных в Послании Первого Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана «Казахстан-2050», наряду с обновлением содержания образования, жизненной потребностью становится формирование нового подхода к обучению, применение современных педагогических технологий. С момента обретения страной статуса независимости в вузах существенно изменилось содержание практических работ, что определило всестороннее рассмотрение образовательных технологий.

Тема данной диссертации соответствует потребностям развития специальности «Педагогика и психология» в Республике Казахстан и в других странах мира. Она направлена на определение путей повышения интеллектуального потенциала студентов как выпускников вуза в соответствии с профессиональным назначением.

В ходе исследования М.Е. Нургалиева раскрыла сущность и содержание самостоятельной работы студентов, обеспечивающей в учебном процессе повышение интеллектуального потенциала будущего специалиста; обосновала цель и структуру фактора процесса повышения интеллектуального потенциала студентов; разработала модель организации самостоятельной работы в процессе повышения интеллектуального потенциала студентов; выявила педагогические условия эффективной организации самостоятельной работы; определила факторы совершенствования самостоятельной работы студентов в современном образовательном процессе высшей школы; разработала методику совершенствования самостоятельной работы студентов и осуществила опытно-экспериментальную проверку ее эффективности; разработала

методические рекомендации для преподавателей по организации самостоятельной работы студентов вуза.

В ходе решении задач исследования автор использовала комплекс методов, необходимых для получения достоверных данных. В частности, диагностическую карту для определения уровня сформированности искомой готовности, исходя из выявленной структуры самостоятельной работы в процессе повышения интеллектуального потенциала студентов и выделенных в ней компетенций; авторский анкетный опрос «Организация самостоятельной работы студентов», который позволил определить мотивацию студентов к процессу обучения, выявить с использованием анкетных опросов, тестирования мнение студентов и преподавателей о самостоятельной работе; методики: А.А. Реана, В.А. Якунина «Изучение мотивов учебной деятельности студентов», Т.И. Ильиной «Изучение мотивации обучения студентов», М. Рокича «Ценностные ориентации», которые позволили выявить мотивацию студентов к процессу обучения, сформированность ценностных ориентаций личности.

В качестве исследовательской базы автор определила: Павлодарский государственный университет имени С. Торайгырова, Павлодарский государственный педагогический университет, Инновационный Евразийский университет. Выбранная база исследования позволила соотнести полученные данные об особенностях организации самостоятельной работы студентов, отраженные в отечественных и зарубежных источниках, что способствовало повышению их достоверности.

В процессе решения задач исследования и в соответствии с программой обучения М.Е. Нургалиева проходила научную стажировку на кафедре педагогики факультета педагогики и психология детства Могилевского государственного университета имени А.А. Кулешова (г. Могилёв, Республика Беларусь) под руководством зарубежного научного консультанта в период с 23.04.2018 по 23.05.2018 гг. В ходе стажировки Муршида Елубаевна постоянно консультировалась со своим зарубежным консультантом, имела возможность общения с научным сообществом кафедры, участвовала в различных учебных, научных и методических мероприятиях, проходивших в этот период на факультете и в университете. М.Е. Нургалиева имела возможность получить дополнительную информацию по теме научного исследования в библиотеке МГУ имени А.А. Кулешова. В ходе научной стажировки автор подготовила и опубликовала статью в следующем издании: Intellectual potential of modern man: structure and ways of formation // Материалы III Международной научно-практической конференции «Философско-педагогические проблемы непрерывного образования», Могилев (Республика Беларусь). 2018 г. – С. 265-271. В ходе стажировки подготовлены материалы для других публикаций, которые были реализованы после стажировки. Автор достаточно полно представила материалы своей исследовательской деятельности в научных изданиях, индексируемых в международной базе данных «Scopus», в материалах международных научно-практических конференций (Казахстан, Украина,

Болгария, Япония, Беларусь), а также в научных журналах, включенных в список изданий, рекомендованных для публикации решением Комитета по контролю в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан.

В процессе исследования автор проявила инициативу и творчество, развитые качества исследователя, способности определять источники информации и методы ее получения, анализировать полученную информацию и делать научно обоснованные выводы. Автор проявила также целеустремленность, трудолюбие, способности определять сущность изучаемого явления, проблемы, выстраивать логику исследовательской деятельности и обеспечивать достижение научного результата.

Диссертационная работа М.Е. Нургалиевой отличается научной новизной, теоретической и практичсской значимостью и представляет собой самостоятельное, законченное научное исследование, имеющее существенное значение для теории и практики высшего профессионального образования Республики Казахстан.

Диссертационное исследование проведено на высоком научном уровне. Достоверность полученных результатов подтверждается корректным использованием теоретических и эмпирических методов, соответствующих цели и поставленным задачам, выстроенной логикой исследования.

Подводя итог, можно утверждать, что полученные результаты и положения, выносимые на защиту докторантом, научно обоснованы и экспериментально подтверждены. Представленная к защите диссертация Нургалиевой Муршиды Елубаевны по специальности 6D010300 – «Педагогика и психология» является законченным исследованием и имеет большое научно-практическое применение.

Таким образом, диссертация по теме «Педагогические условия организации самостоятельной работы в процессе повышения интеллектуального потенциала студентов», выполненная Нургалиевой Муршидой Елубаевной отвечает требования, предъявляемым к диссертационным работам Комитетом по контролю в сфере образования и науки РК, в связи с чем рекомендую данную работу к публичной защите на соискание степени доктора философии (PhD) по специальности 6D010300 – «Педагогика и психология».

Зарубежный научный консультант,
кандидат педагогических наук, доцент,
доцент кафедры педагогики
факультета педагогики и психологии детства
Могилевского государственного
университета имени А.А. Кулешова **Е.А. Башаркина**

заверяю
начальник отдела кадров
учреждения образования
«Могилёвский государственный
университет имени А.А. Кулешова»

6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетінің докторанты Нургалиева Муршида Елубаевнаның дайындаған «Студенттердің интеллектулды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастырудың педагогикалық шарттары» тақырыбындағы диссертациясына шетелдік ғылыми кеңесші, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент Е.А. Башаркинаның

ПІКІРІ

М.Е. Нұрғалиеваның зерттеу жұмысының өзекті мәселесі – жоғары мектеп студенттерінің өздік жұмысын ұйымдастыру үдерісіне арналған. Қазіргі кезде Қазақстанда әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағытталған жаңа ұлттық білім беру жүйесінің қалыптасуы жүріп жатыр. Бұл оқу-тәрбие үдерісіндегі елеулі өзгерістерге байланысты болуда. Себебі, білім беру парадигмасы өзгерді, білім беру мазмұны жаңартылып, жаңа көзқарастар, жаңаша қарым-қатынастар пайда болуда. Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие мен білім беруде оқытушылардың инновациялық іс-әрекетінің ғылыми-педагогикалық негіздерін меңгеруі – маңызды мәселелердің бірі.

ҚР тұңғыш президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың «Қазақстан-2050» қазақ халқына жолдауында айқындалған негізгі басым бағыттар мен міндеттерді жүзеге асыру үшін білім мазмұнын жаңартумен қатар, оқытудың өзіндік жаңа жолын, қазіргі заманғы педагогикалық технологиясын қалыптастыру – өмірдің талабы болып отыр. Ел тәуелсіздік мәртебесін алған сәттен бастап жоғары оқу орындарында тәжірибелік жұмыстардың мазмұны мүлдем өзгерді. Бұл орайда, білім берудің технологиялары жан-жақты қарастырылды.

Бұл диссертацияның тақырыбы Қазақстан Республикасында және әлемнің басқа да елдерінде педагогика және психология мамандығын дамыту қажеттілігіне сәйкес келеді. Ол студенттердің жоғары оқу орнынан кәсіби қызметіне сәйкес шығару бойынша интеллектуалды әлеуетін арттыру жолдарын анықтауға бағытталған.

Зерттеу барысында М.Е. Нургалиева оқу үдерісінде болашақ маманның интеллектуалды әлеуетін арттыруды қамтамасыз ететін студенттердің өздік жұмысының мәні мен мазмұнын ашып берді; студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру үдерісінің мақсаты мен құрылымын негіздеді; студенттердің интеллектуалды әлеуетін арттыру барысында өздік жұмысты ұйымдастыру моделін жасады; өздік жұмысты тиімді ұйымдастырудың педагогикалық шарттарын анықтады; жоғары мектептің қазіргі білім беру үдерісінде студенттердің өздік жұмысын өркендету факторларын анықтады; студенттердің өздік жұмысын өркендету әдістемесін жасап, оның тиімділігін тәжірибелік-эксперименталды тексеруді жүзеге асырды; ЖОО студенттерінің өздік жұмысын ұйымдастыру бойынша оқытушыларға арналған әдістемелік ұсыныстар әзірледі.

Зерттеу міндеттерін шешу барысында автор шынайы деректерді алу үшін қажетті әдістер кешенін пайдаланды. Атап айтқанда, студенттердің интеллектуалды әлеуетін және онда бөлінген құзыреттіліктерді арттыру барысында өздік жұмыстың анықталған құрылымынан шыға отырып, ізделінетін дайындық деңгейін анықтау үшін диагностикалық карта; «Студенттердің өздік жұмысын ұйымдастыру» атты авторлық сауалдама, ол студенттердің оқу үдерісіне уәждемесін анықтауға, студенттер мен оқытушылардың сауалнамалық сауалнамаларды, тестілеуді пайдалана отырып өздік жұмыс істеу туралы пікірлерін анықтауға мүмкіндік берді; әдістемелер: А.А. Реана, В.А. Якуниннің «Студенттердің оқу іс-әрекетінің уәждерін зерттеу», Т.И. Ильинаның «Студенттерді оқытудың уәждемесін зерттеу», М. Рокичтің «Құндылықты бағдарлар».

Зерттеу базасы ретінде автор С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті, Павлодар мемлекеттік педагогикалық университеті, Инновациялық Еуразия университетін анықтады. Таңдалған зерттеу базасы отандық және шетелдік дереккөздерде көрініс тапқан студенттердің өздік жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктері туралы алынған мәліметтерді сәйкестендіруге мүмкіндік берді, бұл олардың шынайылығын арттыруға ықпал етті.

Зерттеу жұмысының міндеттерін шешу барысында және оқыту бағдарламасына сәйкес М.Е. Нургалиева 23.04.2018-23.05.2018 жж. уақыт аралығанда шетелдік ғылыми кеңес берушінің басшылығымен А.А. Кулешов атындағы Могилев мемлекеттік университетінің (Могилев қ., Беларусь Республикасы) «Педагогика және балалық шақ психологиясы» кафедрасында ғылыми тағылымдамадан өтті. Тағылымдама барысында ол үнемі өзінің шетелдік кеңесшісінен ақыл-кеңес алып тұрды, кафедраның ғылыми қауымдастығымен қарым-қатынас жасауға, осы кезеңде факультетте және университетте өткен түрлі оқу, ғылыми және әдістемелік іс-шараларға қатысуға мүмкіндік алды. Ол А.А. Кулешов атындағы ММУ кітапханасында ғылыми зерттеу тақырыбы бойынша қосымша ақпарат алуға мүмкіндігіне ие болды. Ғылыми тағылымдама барысында автор мақаланы дайындап, келесі басылымда жариялады: Intellectual potential of modern man: structure and ways of formation // Материалы III Международной научно-практической конференции «Философско-педагогические проблемы непрерывного образования», Могилев (Республика Беларусь). 2018 г. – С. 265-271. Басқа жарияланымдарға арналған материалдар дайындалды, олар тағылымдамадан кейін іске асырылды. Автор өзінің зерттеу жұмысының материалдарын «Scopus» халықаралық деректер базасында индекстелетін ғылыми басылымдарда, халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциялардың (Қазақстан, Украина, Болгария, Жапония, Беларусь) материалдарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің шешімімен жариялауға ұсынылған басылымдардың тізіміне енгізілген ғылыми журналдарда толық ұсынды.

Зерттеу барысында автор бастамашылық пен шығармашылықты, зерттеушінің дамыған сапасын, ақпарат көздерін және оны алу әдістерін

анықтау, алынған ақпаратты талдау және ғылыми негізделген қорытындылар жасау қабілетін көрсетті. Сондай-ақ, автор ғылыми нәтижеге жетуді қамтамасыз ету және зерттеу іс-әрекетінің логикасын құру, мәселелерді, зерттелетін құбылыстың мәнін анықтау, мақсаткерлік, еңбексүйгіштік қабілетін көрсетті.

М.Е. Нургалиеваның диссертациялық жұмысы ғылыми жаңалығымен, теориялық және практикалық маңыздылығымен ерекшеленеді және Қазақстан Республикасының жоғары кәсіптік білім берудің теориясы мен практикасы үшін маңызды мәні бар дербес, аяқталған ғылыми зерттеу болып табылады.

Диссертациялық зерттеу жоғары ғылыми деңгейде жүргізілді. Алынған нәтижелердің шынайылығы теориялық және эмпирикалық әдістерді, тиісті мақсаттар мен қойылған міндеттерге, зерттеудің барлық логикасымен дұрыс пайдаланумен расталады.

Алынған нәтижелер мен докторанттың қорғауға шығарылған ережелері ғылыми негізделген және эксперименталды расталған деп айтуға болады. Қорғауға ұсынылған 6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша Нургалиева Муршида Елубаевнаның диссертациясы аяқталған ғылыми зерттеу жұмысы болып табылады және үлкен ғылыми-практикалық қолдануға ие.

Жоғарыда айтылғандарды есепке ала отырып, Нургалиева Муршида Елубаевна орындаған «Студенттердің интеллектулды әлеуетін арттыру үдерісінде өздік жұмысты ұйымдастырудың педагогикалық шарттары» тақырыбы бойынша диссертация ҚР Білім және ғылым министрлігі, білім және ғылым саласындағы бақылау Комитетінің «Ғылыми дәрежелерді беру ережелерінің» диссертациялық жұмыстарына қойылатын талаптарға жауап береді. Осыған байланысты аталған жұмысты 6D010300 – «Педагогика және психология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне ізденуге көпшілік алдында қорғауға ұсынамын.

Шетелдік ғылыми кеңесші,
А.А. Кулешов атындағы Могилев мемлекеттік университетінің «Педагогика және балалық шақ психологиясы» кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты **қолы** **Е.А. Башаркина**

мөр
штамп

7

Құжаттың орыс тілінен қазақ тіліне аударма-мәтіні менімен, аудармашы Шаймерденова Анария Кабдылкармовнамен жасалған,

Аудармашының аты-жөні Шаймерденова Анария Кабдылкармовна

Қолтаңба ________________

Смотреть на обороте

Республика Казахстан, город Павлодар, Павлодарская область.
Шестое ноября две тысячи девятнадцатого года.

Я, Алпыспаева Айнура Маратовна, нотариус нотариального округа Павлодарской области, государственная лицензия № 0002597, выданная 29 июня 2009 года комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерства Юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи переводчика Шаймерденовой Анарии Кабдылкармовны. Личность переводчика установлена, дееспособность и полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре за № 871
Оплачено частному нотариусу согласно, ст. 30 п.2 и ст. 30-1 Закона РК «О нотариате», ст. 611 НК РК

Нотариус ____________________ (Алпыспаева А.М.)

Пронумеровано, прошнуровано и скреплено печатью на 4 (четырех) листах
Нотариус ________ (Алпыспаева А.М.)